

SİNEMA KİTAPLIĞI

TÜRK SİNEMATEK DERNEĞİ - TÜRKİYE'DE SİNEMA VE POLİTİK TARTIŞMA

hakki başgüney
libra yayınları
2010/197 sf.

gökhan gökdoğan

Başgüney'in yüksek lisans tezini bizlerle paylaşmasıyla ortaya çıkan eser, Türk sineması için yadsınamayacak bir yeri olan **Sinematek Derneği**'nin gelişimini, sinemamızın gelişimindeki etkilerini, o dönem Türkiye'sine getirdiği yenilikleri ve çeşitli gruplarla düştüğü fikir ayrılıklarını enine boyuna tartışmayı vaat ediyor.

Kitap birinci bölümde, önceliği sanatsal bir form olarak sinemayı değerlendirmeye verir. Sonrasında sözü 60lar ve 70lere, daha da önemlisi Türkiye ve Türk sinemasına getirene kadar çok da kendini belli etmeyen bir bütünlük içerisinde, dünya sosyo-kültürel tarihi, sinema tarihi ve aralarındaki ilişki üzerinde dolandırıyor. Ardından, dönemin Türkiye'sinin kültürel, sanatsal ve politik ortamını, içine sinemayı ve bazen de Sinematek Derneği'ni katık etmesiyle bitiyor.

İkinci bölümde ise tam da yazarın vaat ettiği gibi, konu Sinematek Derneği'nin oluşumu, o dönem Türkiye'sine kattıkları ve değiştirdikleri üzerinden ilerlemeye başlıyor. Derneğin, odağını kendini tanımaktan dünyayı tanımaya doğru kaydıran bir toplumu dünyanın değişik bölgelerinden gelen sanat filmleriyle tanıştırmakla dönemin kültür- sanat ortamına sağladığı katkılara değiniliyor. Üçüncü bölümde, derneğin **Ulusal Sinemacılar**'la düştüğü fikir ayrılıkları iki bakış açısından da değerlendirilip, önce derneğin içinden kopan **Genç Sinema Topluluğu**'ndan, sonra da derneğin odağının sinemadan siyasete kaymasından yani tabiri caizse çöküş döneminden bahsediliyor. Ulusal Sinemacılar'ın Batı'ya gereksiz öykünme olarak yorumlamasına rağmen Sinematekçiler'in evrensel sanata ulaşma olarak adlandırdığı sinema hareketi üzerine iki tarafın savunularını yaptığı bölüm, o dönem ülke sineması üzerine faydalı bilgiler aktarıyor. Doğu-Batı, Evresellik-Yerellik, Bireycilik- Halkçılık ve Gelişmişlik- Az Gelişmişlik eksenleri üzerinden tüm sinema gruplarının konumlandırılması dördüncü bölümün tartışma alanı olarak göze çarpıyor.

Sinema ve Devrim isimli son bölümde ise son 5-6 sayfaya kadar bırakın Sinematek Derneği'ni Türk sinemasından bile hemen hiç bahsedilmezken, **Godard** başta olmak üzere politik sinemanın öncüleri üzerinden sinemada biçim ve içerik sorunu politik bir bakış açısıyla ele alınıp, avangart ve üçüncü ülke sineması kavramları inceleniyor. Kitabın önemli problemlerinden biri olarak odağın Türk Sinematek Derneği baş-

lığından kaymasını gösterebiliriz. Kitabın girişinde, Türk sinema tarihi çalışmaları-
rında yeterli ölçüde yer verilmemiş bu derneğe bir yer açmayı çalışmasının hedefi
olarak belirten yazar, aynı hataya düşerek kitabının isminde kullanmasına rağmen,
içerikte derneği yardımcı oyuncu olarak kullanıyor. Bir diğer problem olarak kay-
nak yetersizliği gösterilebilir. Yazılı olarak ulaştığı tek kaynak olan 'Yeni Sinema'
dergisinin tüm sayılarına ulaşan biri olarak belirtmek istediğim şudur: Dergi ile
verilen gösterim programlarının sayfa numarası taşınmasını, ciltlenmek için tasar-
landıkları biçiminde yorumlamak dayanaksız. Programların sayfaları dağıtıldık-
ları dergilerin sayfa numarasını izleyecek biçimde numaralandırılmıştır. Ayrıca
Frederico Fellini, Roberto Rosselini, Pierre Paolo Passolini, Saityajit Ray, Krzyssetf
Zanussi, Mahmut Tali Öngeren, Andre Wajda ve Maria Faranturi gibi hatalı isim
kullanımları özensizliğin kanıtları olarak göze çarpıyor.